

KMETIJSKI LIST

Glasilno „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno . . . . . K 12.—

polletno . . . . . » 6.—

Posamezna številka . . . . . 30 v

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:

male oglase . . . . . K —40

uradne razglase . . . . . » —80

reklame . . . . . » 1.—

Uredništvo in upravljanje lista je v Ljubljani v bivši Mahrovi trgovski šoli pred „Mestnim domom“.

Splošna mobilizacija.

Nobenih oprostitev! Kmetje, vsi v boj za dom!

Dobrovoljci kmetijskega stanu, hitite pod prapor „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“, v kateri morajo kmetijski vojniki bojevati pravični boj za obstoj kmeta in njegovo pravico! Nas je leta 1914. mobilizirala stara Avstrija ter nam potisnila v roke morilno orožje, s katerim bi naj morili svoje brate po narodnosti in krvi; prisilili so nas prisegati, da bomo dane nam zapovedi zvesto izvrševali. Zapovedovalec pa ni bil naš brat, ni bil našega stanu, marveč je bil Nемец, Habsburžan, je bil nemški kapitalist, birokrat. Zapustiti smo morali svoje drage: starše, brate, sestre, žene in otroke, ter zapustiti svoja posestva. Pognali so nas v daljno tujino, doma so pa tujci po svoji volji razpolagali z našim borbim imetjem. Nas so postavili na stražo pred razne tovarne kapitalistov, da smo pod strahom smrtne kazni varovali njih ogromno premoženje, med tem časom so nam pa isti kapitalisti in birokratje postavnim in nepostavnim potom pod raznimi naslovi kradli in ropali že itak malo imetje; doma so nam lakote umirali svojci in mi tamkaj, kamor nas je potisnil naš zapovedovalec. Tam smo stradali, tam uši pasli, tam prezebali, da, še več, primorali so nas, iti za njih koristi v dež svinčenk in granat, katere so nam trgale ude od telesa, ubijale nam brate, očete, sinove, sinove naše lepe domovine! A vendar vsega nas le niso mogli zamoriti, pač pa so nas izmodrili! Mi smo se izšolali, napravili smo krvavi izpit ali krvavo preizkušnjo, katera nas je naučila samostojno misliti in samostojno delati. Zato pa so tudi

propadli in ni jih več tistih krvavih Habsburžanov. Ne morejo nam več zapovedovati „po milosti Božji!“ Zakaj pa splošna mobilizacija, če ni več teh krvososov? Pa le kmečki stan je mobiliziran? Kam bomo šli, proti komu? S kakšnim orožjem in pod kakšno zastavo; h kateremu polku (regimentu) in h kateri armadi? Ali gremo mogoče zopet pod razne generale Dankle, Borojeviče i. dr.?

Ne! Habsburžanov, onih krvososov ni več, a so drugi, ki si prilaščajo njim podobne pravice ter nas hočejo pod svojo oblast, v svojo armado. To so tovarnarji in kapitalisti, ki so tu med nami! Hočejo, da se bojujemo v njihovi politični armadi, hočejo, da bi šli za nje po „kostanj v žerjavico“, kjer bi se mi pri tem opekli na svojem telesu! Zato naša stanovska mobilizacija — z orožjem kmečke stanovske zavednosti, z našega dela in uma svitlim mečem gremo v boj proti tistim, kateri hočejo, da se še vedno pokorimo njih političnim poveljem! Gremo proti tistim, kateri si polnijo in si še naprej želijo polniti na naš račun svoje ogromne žepe, proti tistim, kateri nam pod raznimi pretvezami in krinkami hočejo še naprej zapovedovati, nas mamiti s svojimi sladkimi besedami in obljubami, proti tistim, kateri hočejo, da smo kmetje še vedno po raznih političnih regimentih razkropljeni, da tako ne pridemo do moči in veljave.

In kam gremo? Mi ostanemo doma pri svojcih, s katerimi hočemo skupaj trpeti in umreti! Mi hočemo doma svoje borno premoženje varovati, mi si ustanovimo doma svoje „švarme“

(krajevne odbore S. K. S.), s svojimi „švarmkomandanti“. Sami si bomo izbrali svoje „patrulfirarje“, kateri nas bodo vodili po pravi poti; mi hočemo za to kmete, ker oni se bodo spoznali na kmetijsko špecialno karto, oni bodo vedeli, kje so močvirja, klanci, gore, vode in drugo, kar bi nam utegnulo škodovati, če bi tjakaj zašli, oni bodo najbolj čutili, kdaj se bodo naše koristi obstreljevale in napadale. Mi hočemo pod prapor „Samostojne kmetijske stranke“, mi hočemo svoje oficirje in generale, mi hočemo kmetovalce in samo kmetovalce od glavne komande v armadi pa do „patrulfirarja“, vse samo kmete, zakaj, ker le ti bodo vsakčas čutili, kje nas kmete čevljev žuli! Oni bodo vedeli, v kateri smeri nas morajo voditi, da ne zaidemo s kmečke poti v blato, kajti oni se bodo najbolj spoznali na kmečki kompas in kmečko karto. Zato bomo pa tudi le kmete poslali v generalni štab v belgrajsko Narodno skupščino, kjer bodo vodili našo kmečko ofenzivo, kjer bodo delovali za naš obstoj, in ne samo to, marveč delali tudi za naš napredek, za naše pravice in naše koristi. Tam ne bomo rabili morilnega orožja, tam bo zadostoval glas! Naš organizirani samostojni kmečki glas, kateri je tako velik, tako močan, da se nas bo vsak nasprotnik zbal in svojo puško v koruzo vrgel ter ljubeznivo prosil, če sme tudi on pristopiti kot sluga v našo armado, da nam po svoji zmožnosti pomaga pri našem trudapolnem delu.

Današnji naš sovražnik je še sedaj močan, a ko bo naša mobilizacija izvršena, ko bo poslednji kmet kot prostovoljec v naši armadi,

1 47 mesecev pod taco ruskega medveda.

Piše Babičev Jože.

Pod tem naslovom bo napisal svoje spomine, opise in bivanje kot vojni ujetnik prijatelj našega lista, ki je živel v letih 1914. in 1915. v Sibiriji, v letu 1916. pa prišel v Ukrajino v tavrsko gubernijo med nemške koloniste, a konec istega leta bil odpravljen na velika posestva grofov Bobrinskih v tulški guberniji.

Živel je ves čas med kmeti-muziki ter opazoval življenje ruskega človeka. Zadnji dve leti je opazoval razmerje navadnega kmeta in ono ruske velike zemljiške posesti. Svoje vtise si je zapisoval v dnevnik, po katerem bo prirejen sledeči precej obširni spis. Ob koncu bo opisal revolucionarne dogodke, ki so se vršili v ti državi in ki jih je imel priliko поближе opazovati.

* * *

Nekako opoldne 26. oktobra leta 1914. zamenjali smo na cesti med gališkim mestecem Brodijem in nasproti v Voliniji ležečim mestecem Radzivilovom črnožolto pobarvane stebriče s črnobelo barvanimi. Znamenje, da smo vstopili v „svetajo Rus“, sveto Rusijo, kakor so jo radi nazivali.

Tu se je vila državna meja med prejšnjim avstro-ogrskim cesarstvom in ruskim carstvom.

Radovednost, kak vtisk in občutek napravi name že prvi pogled na zemljo, na kateri prebivajo plemenski bratje — Rusi in kjer tvorijo oni izključno slovansko državo, da še celo po prebivalstvu in obsegu največjo v Evropi, obenem pa tudi misel, kdaj bo mogoč povratek nazaj na dom, me je gnala, da sem pospeševal korake v dolgi vrsti tovarišev — vojnih ujetnikov. Pod nadzorstvom dobro oborožene vojaške straže „družnikov“, prijazno ravnajočih z nami, sem stopal dalje.

Pred našimi očmi je ležala prostrana, širna ravan, kakršno smo bili že vajeni gledati v vzhodni Galiciji. Državna cesta, dokler smo bili še na avstrijskem ozemlju, je bila trdno grajena, posuta z gramozom, čeprav vsled vojne ne v najboljšem stanju. A kakor hitro prestopimo na drugo stran državne meje, nasuta cesta izgine, a odpre se široka (30 do 40 m) ruska državna cesta, ako jo smem tako imenovati, z več vzporedno ležečimi tirni. Nič posuto, nič kamenja na cesti. To bo menda res zapuščena in zanemarjena „dežela“, si mislim. Dospeli smo v bližnjo vasico; lesene, s slamo krite kočice brez gospodarskih poslopij, ob katerih stoje

* Pod imenom „družina“ formirali so tedaj Rusi starejše vojake v oddelke, kateri so bili bolj v zaledju, na svojih čepicah so imeli pritrjene križce, a mlajši, namenjeni v „mesnico“, so imeli veliki O.

babnice, ki kriče ter se razgovarjajo z nas spremljajočimi vojaki. Ze Galicija, gališka vas, gališko ljudstvo se razločujejo od naše slovenske domovine tako, da je težko dopovedati tistemu, kdor sam tega ni videl in izkušal; a čim dalje, tem zanikernejše vse. „Brrr, kaj bo, ako nas res nesreča spravi v Sibirijo; pa saj to ni mogoče, vsakčas se mora skleniti mir in mi se povrnemo“, tako smo se tolažili med seboj.

Med takimi mislimi in razgovori pridemo v Radzivilov, 4 do 5 km od meje oddaljeno umazano judovsko mesto, kjer se nam je uvesti na vlak, da nas popelje v notranjost Rusije. Dosedaj smo hodili peš. Mesto samo je na več krajih požgano in razrušeno, baje je prve dni bojov še avstrijska artilerija razbijala po njem. Ulice so dolge; poleg vsakega doma leži še zemlja za obdelovanje, tako da se mesto silno razširja (kar je v Rusiji povsod običajno, v nasprotju z našimi kraji, kjer zidajo v višino). Velik kolodvor leži še precej daleč za mestom. Kupiti je bilo mogoče tu vse, česar je kdo hotel in za majhne denarje.

Proti večeru nas stlačijo v živinske vagone, kar nam je ugajalo, kajti pešhoje je imel vsakdo dovolj. Za prevažanje vojaštva so imeli Rusi že tedaj v vagonih položene, v dveh, druga vrh druge ležečih vrstah, nalašč za to prirejene deske ali plohe, na katere se je človek lahko vlegel. V vsakem vagonu so stražili po trije vojaki. Radi so pripovedovali neverjetne

postane sovražnik mnogo manjši od nas, in ko bo nasprotnik slišal naš glas, mu bo padlo srce v hlače ter se bo odkril pred to našo veliko armado in nas boječe pozdravljaj, kakor je pozdravljaj svojčas razno vojaštvo gališki žid.

In zato, ker kmetje vemo, da smo močni, da nas je največ, da nas je čez osemdeset od sto, zato ne bomo več hlapčevali pod tujimi generali, zato si hočemo izvoliti iz svoje srede, iz svojega stanu — svoje lastne generale in voditelje! Mi hočemo kmete!

Zato pristopimo vsi do poslednjega kmeta, do poslednjega našega med nami živečega roko-delca, obrtnika itd. v kmečko armado, ker le v tej armadi je naša rešitev; le pod našimi stanovskimi generali bo zmaga naša, bomo prišli do našega blagostanja, česar doslej nikdar nismo mogli, niti nismo smeli pričakovati in tudi nismo pričakali, da bi general tujega stanu vodil nas kmete kam drugam kakor v boj za svoje lastne koristi!

Zato pa proč z njimi! Nadomestimo jih s svojimi ljudmi, kateri edini bodo za nas delali! Torej vsi na plan, vsi pod zastavo „Samostojne Kmetijske Stranke“! Pod to zastavo se nam ni nikogar bati, kajti tu smo sami kmetje, tu so naši generali sami kmetje, kateri nas bodo najlažje razumeli. Vedeli bodo, kakšna semena je sejati, da bi zrastle kaša, da bi zrastel „pšenični zdrob“; oni ne bodo šli sejati kaše in tudi ne zdroba, ker vedo, da to ne bi ozelenelo, ampak sejali bodo lepo proso in zlato pšenico! Med našimi generali ne bo izdajalcev, kajti vsaka izdaja bi škodila tudi njim samim. Tako je! Kmet, bodi vojniki za lastno stanovsko korist v „Samostojni kmetijski stranki“! Vsi v boj za STARO PRAVDO!

Notranjski kmet.

Še enkrat — nov svet.

Z ozirom na sestavo vlade na Češkem in o politični moči sedanjih čeških strank moremo na podlagi dobljenih natančnejših podatkov poročati naslednje:

Vlada je sestavljena tako, da so v nji štirje agrarci (kmetje), 4 socijalni demokrati, 3 češki socialisti, 2 Slovaki (ki se najbrž prištevata med agrarce), 1 češki naprednjak in 1, ki ne pripada nobeni stranki.

Češka ljudska stranka je imela doslej v vladi enega zastopnika (dr. Hrubana), odslej nima nobenega.

Ministrski predsednik pripade socijalnim demokratom. Ta je Vlastimil Tusar. Bil je trgovski pomočnik, pozneje tajnik socijalnodemokratske stranke na Češkem, zatem je postal urednik nekega lista na Moravskem. Izvoljen je bil v moravski deželni zbor in bil je tudi avstrijski državni poslanec. Ob ustanovitvi češke republike je bil imenovan za češkega poslanika na Dunaju.

stvari, da so n. pr. prepeljavali nemške (germanske) vojake-ujetnike, a stražnik je zadremal in Nemci so mu odrezali glavo.

Ko se je jelo temniti, je bil transport gotov za odpravo v notranjost Rusije — kakor so govorili — proti Kijevu. Vso pot, katero smo hodili do sedaj peš iz bližine Sambora, je bilo lepo vreme. Ko smo prišli v železniške vozove, jel je padati pohleven dež. Imel sem svoj prostor v zgornji vrsti, pod streho vagona; streha je bila tako slaba, da je kmalu voda tekla po meni, in ker mi tam ni bilo obstanka, moral sem si poiskati prostora na tleh, kjer sem se končno iztegnil, kolikor je bilo mogoče, in tudi kmalu zaspal. Noč smo prespali vsi, ker je bil vsakdo počitka potreben. Vlak je pridno sopihal naprej in naprej. Drugi dan smo čutili, da je zunaj svetlo; a ker so bili vagoni dobro zaprti od zunaj, prebili smo ves dan v temi, in celo straža je bila prisiljena prav pošteno razbijati po vratih, ako je kdo izmed nje hotel na zrak.

Drugi večer stojimo dalj časa na večjem kolodvoru. Na vprašanje, kje smo, dobim odgovor, da v Kazatinu, kjer je križišče in zveza več prog. Ruska železniška križišča so velika in prostrana, ne stisnjena kot pri nas; ker tam sveta ne primanjkuje, se pač poljubno širijo, kamor jim drago. Kolodvori sami niso kdove kako

Gospoda in kmet.

„Slovenski Narod“, št. 171, z dne 23. julija nanašanja „vsem okrajnim organizacijam J. D. S. v mariborskem okrožju, da se v zmislu sklepa shoda zaupnikov J. D. S. v Ljubljani z dne 6. julija — otvori v Mariboru posebna kmečka pisarna, kjer bo dajal poseben kmečki strokovnjak pojasnila o vseh kmečkih vprašanjih itd.“ V prav tisti številki pa piše omenjeni list med dnevnimi vestmi pod naslovom „Neznosna draginja na trgu“ sledeče: „Na trgu stane sedaj glavica solate 1 K do 1 K 20 v, ena kumara 4 do 5 K, kilogram krompirja 70 do 80 v, ena merica stročnega fižola 1 K 80 v itd. To so cene, ki jih zelenjava ni dosegla niti v vojnem času. Skrajni čas bi že bil, da bi se uradno določile cene za živila, predvsem pa za zelenjavo. Pozivljemo vlado, naj takoj odredi maksimalne cene, preko katerih se živila ne bodo smela prodajati.“

Res se vidi, da so cene nekoliko višje kot pred vojno, toda naj oprostite pisec tistih vrstic s trga, da mu rečem, da je moral on biti v kakem vojnoprehranjevalnem skladišču, ker ne ve, da je bil lansko leto semenski krompir ne po 80 v, marveč po 300 v kilogram in ob novini lanskega leta po 150 do 200 v. Seveda ne mislim tisti krompir, ki je bil po bivši avstrijski oblasti kmetom naropan, ampak v trgovini je bilo tako. Sedaj se „Slovenski Narod“ jezi, češ da je 80 v za kilogram krompirja — neznosna draginja. Vprašam, kaj pa rečete k temu, da je pred vojno stal košček železa, katerega kmet rabi pri svojih strojih, še 12 kron, lansko leto je stal isti že 80 kron, ali letos pa stane beri in reci čez 300 kron. Kaj je z drugimi potrebščinami, brez katerih se tudi krompir ne more pridelovati in na trg dovažati? Morda so se že kaj v ceni znižale? Vsak dan so dražje! Kaj pa živina! Kako živini kar čez noč cena pada! Seveda o tem se molči!

„Slovenski Narod“ pozivlje oblasti, da nastavijo maksimalne cene. Začnite pri sebi, pri tistih potrebščinah, ki jih kmet mora imeti, da prideluje živež za mesta, znižajte jim ceno, da ne bo kmetovo pridelovanje tako drago, potem bomo zamogli tudi mi naše pridelke ceneje na trg postavljati. Dokler boste pa samo čez cene kmečkih pridelkov zabavljali, pri tem pa vsem stvarjem, ki jih kmet potrebuje, cene dvigali, ne mislite, da boste „pohane golobe“ zastonj jedli!

„Slovenski Narod“ navaja, da stane glavica solate (od ljubljanskih vrtnarjev) do 1 K 20 v, en kilogram krompirja pa 70 do 80 v. Kmetje moramo krompir od daleč prinašati na trg, pa naj bi ga dajali menda zastonj! Kaj je ena glavica solate res več vredna kot en in pol kilograma krompirja?

Kmetje, le skupaj v našo kmečko organizacijo, v „Samostojno kmetijsko stranko“, tu se bomo najlažje upirali tistim, ki pod krinko, da kmeta ščitijo, snujejo posebne kmečke pisarne, med tem se pa jezijo čez draginjo naših pridelkov ter kličejo oblastva na pomoč, da se določijo našim pridelkom maksimalne cene!

obsežni, pač pa skladišča in pa hiše za železniške uslužbence. Prav zelo sem se jezil ves čas, da sem se odpravil tako lahkomišljeno od doma, ne da bi pogledal v zemljevidu lego, večje vode in mesta v Galiciji in sosednji Rusiji. No, priznati moram tudi, da si nisem prav nič mislil, da pridem na bojišče, celo pa ne, da prav s prvimi četami in v prve boje. Zato sem sedaj vsakega domačina, kjer je bilo mogoče, izpraševal, kje smo, kam je smer vožnje in kdaj pridemo v kak večji kraj. Tu sem slišal, da pridemo prihodnje jutro v Kijev, kjer ostanemo več dni, da se odpočijemo.

In res, drugo jutro še ob temi obstanemo na velikem kolodvoru. Kamor pogledam, le železniški vozovi in tračnice (šine) položene. Takoj nas izženejo iz vozov in odpravijo skozi mesto, menda v nasprotno stran kolodvora v neko artilerijsko vojašnico ali mogoče kako trdnjavo, ker so vsa poslopja obdana od visokega, umetno zgrajenega nasipa. Ko smo korakali skozi mesto po lepih ulicah in trgih, med visokimi, moderno zgrajenimi hišami, krasnimi trgovskimi izložbami, ob številnih cerkvah, katerih vrhovi zvonikov in kupol so se lesketali v zlatu, so Kijevčani radovedno odpirali okna in zrlili na dolge vrste mož, stopajočih trdo po tlaku.

Ne pustimo se več voditi za nos! Z maksimalnimi cenami nas ne boste več osrečevali, ker so naši pridelki v primeri z drugimi stvarmi itak še najcenejši!

Notranjski kmet.

Razmotrivanja o agrarni reformi.

Piše večji posestnik.

1.) Početek agrarne reforme ali preosnove, oziroma ureditve zemljiške posesti, nam je iskati v onih prazgodovinskih dobah, ko si je človeški rod zamislil izkoriščanje zemlje za svojo korist. Po vsakem večjem zgodovinskem prevratu so se pojavili glasovi o ureditvi posestnih razmer in čim dalje večje poželenje po zemljiščih, katera so drugi obdelovali morda z manjšim trudom in večjim uspehom. Mnogokrat pa je bila vodnica podobnih gibanj tudi zavist nasproti onim, ki so bili v ugodnejšem premoženjskem položaju. Ne da se tajiti, da je bilo v premoženjskih slučajih tudi iz pravnih razlogov opravičeno stremenje po ureditvi zemljiške posesti in posebno tam, kjer so po sovražnih navalih bili prejšnji lastniki in njih družine po močnejšem zmagovalcu prepodeni od lastnih domov.

Nikakor nepričakovano nam je prišlo gibanje agrarne reforme koncem zadnje svetovne vojne, ki je posegla tako intenzivno v lastninske in pridobitne razmere posameznika.

2.) Vzrokov za agrarno reformsko gibanje je v izobilju. Navedeno bodi nam Slovincem nekoliko oddaljeno in do sedaj premalo razjasnjeno razmerje kmetov nasproti begom in agam v Bosni. O tem vprašanju se je pisalo že mnogo, tako v prid enim kakor drugim prizadetih. Vsakdo je dokazoval in prepričeval čitatelja, da ima stranka, koji v prid je pisal, prav. V avstrijskih delegacijah se je, odkar ste pripadli Bosna in Hercegovina monarhiji, skoro vsako leto pojavilo kmetiško vprašanje in delalo na rešitvi istega. Tudi sedanja posvetovanja v Beogradu pri sklicani enketi o agrarni reformi so se po ogromni večini časa pečala samo z bosanskimi kmeti. Do sporazuma ni prišlo. Protigovorov ni bilo možno slišati, ker so begi in age s protestom odšli.

Približno enake razmere, morda v milejši obliki, se nahajajo v Dalmaciji in na Goriškem z ondotnimi „koloni“. Pravno razmerje utegne tudi biti v tem pogledu milejše, da sloni ono menda na prostovoljnosti in ugodnejši meri datave. Odpor v teh deželah proti obstoječim odnosom se do sedaj za nas še ni pojavil v tako vidni obliki.

Občno pomanjkanje živeža v dolgotrajni svetovni vojni je bilo vzrok, da se je vsakdo obračal proti virom živežnih pridelkov. Vsakdo je videl poljedelca kot onega človeka, ki je edini sit pri občni lakoti, ki se okorišča z visokimi cenami svojih pridelkov pri splošni draginji. Nikdo pa ni pomislil, s kakim trudom si je moral poljedelec pridobivati pridelke in da je isti le v najmanjši meri bil deležen dobičkov visokih cen, ker so bili vsi kmetijski pridelki uradno pod strogimi kaznimi zaseženi in odjemne cene predpisane v tako nizki izmeri, da se nikomur pridelovanje niti ni moglo izplačevati. Le male izjeme so prišle tu v poštev, kajti po veljavnih predpisih ni preostajalo pridelovalcu niti toliko, da bi mogel sebe in svoje nasititi. Če se je komu posrečilo, pred splošno zasego kakemu verižniku kaj prodati — ali pa poskriti, je imel v prvem primeru možnost, dobiti nekoliko višjo nego predpisano ceno, v drugem primeru pa sebe in svojo družino nekoliko bolj nasititi, kakor pa bi mu bilo možno to storiti po veljavnih naredbah. S kakimi sredstvi naj bi bil poljedelec si pridržal potrebno kmetijsko pomožno delavstvo, ki se je odločno izreklo, da lačno ne bo delalo, tega naredbe seveda niso povedale. Res je sicer, da se je pri splošnem padanju vrednosti denarja cena živini in živalskim produktom zvišala, a so se hlevi spraznili, živo blago pa se je izpremenilo v umazane papirne bankovce, ki so imeli le eno dobro lastnost zase, da se je z njimi moglo plačevati dolgove pri denarnih zavodih. Koliko takih bankovcev bo pa treba za napolnitev hlevov s potrebno živino, za nabavo obrabljene poljedelskega orodja, obutve, obleke, perila in drugih v vojski težko dosegljivih potrebščin, o tem nihče ne razpravlja.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Beguncem!

S tovarišem Mervicem iz Št. Petra sva bila uradno pozvana v Belgrad zaradi pregleda zemljišč, na katerih namerava vlada naseliti goriške vrtnarje in druge kmetovalce, ki imajo doma uničeno svoje imetje. Podrobna pojasnila in nasvete bom spisal v poznejših številkah „Kmetijskega Lista“.

Ivan Mermolja,

načelnik „Gospodarske izvozne zadruge za goriško okolico“, sedaj posestnik v Pesnici pri Mariboru.

V izvrševalni odbor S. K. S.

so bili kooptirani še naslednji kmetje:

Franc Ziherl, Vodice; Ivan Remžgar, Brezovica; Franc Skarza, Ig; Ivan Očepek, Volčji potok; Ivan Detela, Dob; Josip Božič, Stope; Anton Kunej, Stolovnik; Karel Keblar, Gorenja Sušica; Ivan Drogenik, Sv. Peter pod Sv. Gorami; Fran Guček, Kozje; Franc Presker, Podstreda; Josip Premelč, Župelevec; Vinko Zorčič, Kapele.

Strankine vesti.

Vsi krajevni odbori S. K. S. naj poročajo, kdaj so bili ustanovljeni.

Dopisi.

(Brežice.) Dne 28. junija je bil tukaj sestanek zaupnikov S. K. S. za brežiški okraj. Zastopane so bile vse občine vsega okraja po svojih županih, namestnikih in drugih zavednih kmetih. Ustanovitev „Samostojne kmetijske stranke“ je bila od vseh navzočih z navdušenjem pozdravljena. Izvolil se je okrajni odbor S. K. S., v katerem delujejo med drugimi tudi vsi kmetiški župani vsega okraja. Na sestanku se je razvil vsestranski in dolgotrajni razgovor, iz katerega je bilo razvidno, kako nujno nam je potrebna naša lastna neodvisna organizacija, ki bo združila vse kmetijske sloje brez razlike njih pripadnosti k dosedanjim strankam v nepremagljivo kmetško armado. Naš kmet noče biti več suženj raznih gosposkih privandrancev. On noče, da bi ga i v naprej vklepali v verige, ga tlačili in teptali ljudje, ki živijo od njegovih žuljev. Kmet se zaveda, da je državi najbolj potreben, da tvori v državi ogromno večino, da slonijo vsa državna bremena na njegovih ramah. Zato pa hoče imeti tudi svoje pravice. Dovolj dolgo je tlačil že drugim stanovom, ki so ga neusmiljeno varali in zaničevali. Ne pusti se več hujskati od prefriganih gosposkih političnih špekulantov, temveč hoče nastopiti v bran za svobodo zlato. Na svoji zemlji in v svoji državi hoče biti sam svoj gospodar.

(Sevnica.) Na sestanku zaupnikov S. K. S. dne 15. julija, ki so se ga udeležili vsi kmečki župani sevnškega okraja in drugi pripadniki kmetijskega stanu, je bila misel ujedinjenja našega kmeta v neodvisno samokmetško organizacijo z velikim navdušenjem sprejeta. Vsestransko se je poudarjala neodmakljiva potreba složnega in smotrenega dela na kmetijsko-političnem polju. Le tako, ako strnemo svoje vrste, se nam bo mogoče uspešno boriti proti grobokopom našega kmetijstva. Na sestanku se je izvolil okrajni odbor S. K. S., v katerem so tudi vsi kmečki župani vsega sevnškega okraja in trije člani strankinega izvrševalnega odbora. Le tako vrlo naprej! V boj za Staro Pravdo!

(Brežice.) Huda nezgoda je zadela naše kmete v savski in sotelski dolini. Velikanska povodenj je uničila letos že tretjič vse poljske pridelke, poplavlila seno in ga odnesla. Ves trud in stroški, ki smo jih imeli, so zaman, kdo nam bo preskrbel živež za naše družine? Ker so tudi vinogradi vsled vednega deževja uničeni, stojimo pred neizogibno katastrofo in bedo. Sedaj naj pridejo tisti lepi gospodje iz Brežic, ki vedno in povsod trdijo, kako dobro se godi kmetom, kako lepe dobičke si delajo, vse drago prodajajo itd. Pridite in pogledjte, morda boste potem uvideli, kdo je na boljšem — ali tisti, ki dela 6 do 8 ur na dan, 16 do 18 ur dnevno pa lenuhari, prekroka ali prespi, za kar vse pa dobi

gotovo plačilo, ali naš kmet, ki se trudi vse leto od zore do mraka (dnevno po 16 ur), da obdela svoje polje, ki mu ga vremenska nezgoda uniči v eni uri.

(Brezovica.) Tu se je vršil dne 20. julija zapni sestanek somišljenikov „Samostojne kmetijske stranke“. Udeležba je bila velika. Z zanimanjem so poslušali možje predavanje. Izvolil se je tudi krajevni odbor S. K. S.

(Na Logu) je bil isti dan popoldne zapni sestanek. Kot za majhno občino je bila udeležba ogromna. Prišli so skoraj prav vsi, potrdili program S. K. S. in se enoglasno izjavili za člane „Samostojne kmetijske stranke“. Izvolili so takoj krajevni odbor S. K. S. za občino Log. — Čez najtežji klanec smo prišli, odslej bo bolje tudi enkrat za kmeta. Kmetje se živo zavedamo, da je le v samopomoči rešitev, dobro vemo, da nam kdo drugi kot kmet sam pomagati noče in ne more, ker naših težav ne razume. Pripomnim, da se ljudje za naš časopis „Kmetijski List“ jako zanimajo. Vsak pravi: „Da, to pa to! Svoj kmečki list tako potrebujemo kot luči v temi. Današnji dan nas obdaja tudi pri dnevu taka tema, da moramo v dobrem kmečkem listu imeti svojo luč, ki naj nas vodi iz sužnosti teme!“ Možje, kmetje! Ponosno, brez strahu, stopajmo naprej, vidi se že danes, da ne bomo samo en del kmečkega ljudstva v kmečki organizaciji, ampak, da bomo vsi do zadnjega kmeta, obrtnika in drugi med kmeti živeči stanovi združeni pod zastavo naše prave „Samostojne kmetijske stranke“.

(Polhov gradec.) Tukaj smo ob prav lepi udeležbi ustanovili dne 27. julija krajevni odbor naše S. K. S., ker se ne maramo pustiti več voditi od drugih stanov. Polhovgračani kličemo vsem kmetom v Sloveniji: Vsi kot en mož pod prapor „Samostojne kmetijske stranke“!

Naročnino
vpošljite takoj ali jo plačajte
našemu zaupniku!

Gospodarstvo.

(Dinar in inozemski denar.) Uradni kurz Centralne za plačevanje v inozemstvo od dne 23. julija 1919 je bil: London: 1 funt šterlingov 45:50 do 45:95; Amerika, 1 dolar 9:95 do 10:05; Pariz, 100 frankov 150— do 151:50; Svica, 100 frankov 182— do 183:80; Italija, 100 lir 123:25 do 124:50; Grška, 100 drahem 171— do 172:75 dinarjev. Italijani so na zasedenem ozemlju zamenjali krone v lire tako, da je vsakdo moral dati 250 kron za 100 lir.

(Izmena kron v dinarje.) Kakor se poroča, se bodo povodom izmenjave naših kron v dinarje pritegnile k delu filijalke Avstro-ogrske banke. Ta naredba se upravičuje s tem, da ima Avstro-ogrska banka svoja poslopja, zakladnice in blagajne, v katere je možno spraviti veliko množino novega denarja kakor tudi mnogo vrtnjenih kron. Poleg tega razpolagajo podružnice Avstro-ogrske banke z izvežbanim osebjem, ki se bo moglo posvetiti temu delu. Z novim denarjem pa bodo razpolagali tudi vsi drugi denarni zavodi in bo tako občinstvu omogočeno zamenjati sedanji denar z novim tudi pri teh.

(Plačila v inozemstvo.) Finančni minister je ustavil čekovno poslovanje v inozemstvo do 1500 frankov, drahem, funtov šterlingov in italijanskih lir. Te posle bo sedaj opravljala Franko-srbska banka, Izvozna banka beograjske zadruge, Dunavsko trgovaško društvo in Prva hrvaška štedionica. Vsa izplačila Angliji, Italiji in Grški se bodo vršila samo s posredovanjem Franko-srbske banke. V vseh teh poslih se je treba obračati na centralo za plačevanje v inozemstvo.

(Prepoved izvoza konj in živine.) Ministrski svet je prepovedal izvoz konj in rogatke živine.

(Zavarovalnica za govejo živino.) ki se ustanovi enotno za vso Slovenijo, prične poslovati z dnem 1. januarja 1920.

(Brezmesni dnevi.) Ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje namerava vpeljati dva brezmesna dneva na teden. Število živine se je med vojno zelo zmanjšalo. Ako bi se živina v veliki

meri še nadalje porabljala za zakol, bi utegnilo to zelo škodovati naši živinoreji.

(Uvoz tovornih avtomobilov.) Amerikanska komisija na Dunaju ima ponudbo tovornih avtomobilov do štirih ton nosilne zmožnosti. Amerikanski častnik je ponudena vozila pregledal in jih našel v odličnem stanju. Posamezen avtomobil stane 83.300 K franko Dunaj. Kdor se zanima za kak avtomobil, naj se nemudoma obrne na podružnico Centralne uprave v Ljubljani.

(Kmetijska gospodinjstva šola v Kočevju.) Ustanoviti se namerava enoletno gospodinjstvo šola za kmetijska dekleta na zavodu usmiljenk v Kočevju, ki naj bi bila pod stalnim nadzorstvom oddelka za kmetijstvo.

(Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu) se prične zopet redni pouk z mesecem novembrom t. l. Šola obstoja iz celoletne sadjarske in vinarske šole in iz dveh poljedelskih zimskih tečajev. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti krstni list ali domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, zdravniško in npravstveno izpričevalo ter izjavo staršev, oziroma variha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, je vložiti do dne 1. oktobra pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnje so kolka proste. Natančnejši podatki se na zahtevo vsakemu dopošljejo.

(Izseljevanje v Ameriko) je po sklepu ameriške vlade zabranjeno na štiri leta. Samo službenim misijam je dovoljeno potovanje v Ameriko.

(Izvoz lesa.) „Trgovinski Glasnik“ navaja sledeče pogoje, pod katerimi je dovoljen izvoz lesa: Na predlog ministra za trgovino in industrijo je ministrski svet v svoji seji z dne 8. junija sklenil: 1.) Trgovci z lesom morajo hraniti v svojih skladiščih deset odstotkov mehkega in pet odstotkov hrastovega lesa za potrebe ministrstva za javna dela. Odločeni les se ima izročiti ministrstvu na najbližji železniški ali brodomni postaji, kakor hitro to ministrstvo zahteva. Za oddajo so določene najvišje cene, in sicer 300 kron za kubikmeter mehkega in 400 kron za kubikmeter hrastovega lesa. Pri tem se ne gleda na to, je-li les obdelan ali ne. 2.) Izvozniki lesa morajo od vsakega vagona lesa plačati izvozno pristojbino, in sicer za obdelano blago od trdega lesa po 500 dinarjev. Za druge vrste izdelkov iz mehkega lesa so določene nižje pristojbine. Lesni trgovci, ki se zanimajo za izvoz lesa, naj se obrnejo zaradi potrebnih informacij na pristojne trgovinske zbornice.

(Vrednost lova v Hrvatski in Slavoniji) cenijo na 254.210 komadov divjačine v vrednosti 762.630 K po predvojnih cenah; danes znaša ta vrednost okoli 5.000.000 K. Dohodki lova znašajo okoli 4.500.000 K.

(Vojni stroški Amerike.) Saint Germain, dne 11. julija: Ameriški državni tajnik za finance je izjavil, da znašajo vojni stroški Severnoameriških zedinjenih držav 32 milijard in 427 milijonov dolarjev.

(Italijanski proračun.) „Agenzia Stefani“ poroča: Italijanski zakladni minister je izjavil v poslanski zbornici, da znašajo efektivni izdatki italijanskega proračuna v finančnem l. 1918./19. 32 milijard in 609 milijonov lir, efektivni dohodki pa 8 milijard in 461 milijonov lir. Primanjkljaj bo treba pokriti z državnimi posojili in s pomočjo državnega zaklada.

Politične vesti.

(Ministrska kriza) se zopet pojavlja. Poročajo, da bi utegnil odstopiti ves kabinet.

(Vzrok demisije dr. Korošca in Gostinčarja.) Po „Slovenskem Narodu“ posnemamo tole izporočilo: „Beograd, dne 20. julija. Iz političnih krogov doznava naš dopisnik glede vzroka najnovejše ministrske krize, da je spor nastal tako, da je ministrski podpredsednik dr. Korošec, ko je ministrski predsednik Protić vsako manifestacijo za Belo Kuna označil za protidržavno, se o tem stališču izrazil dvomljivo. Protić je nato z ostrimi izrazi ugovarjal. Dr. Korošec, vsled tega užaljen, je, ne da bi bil podal kako izjavo, z Gostinčarjem odšel. Ministrski predsednik Protić je, da olajša uravnavo krize, pisal pismo, v katerem pa je izjavil, da dr. Korošec predstavlja ves incident v napačni luči. To izjavo je dr. Korošec smatral kot ponovno žalitev, vsled česar se je kriza še bolj poostрила

in sta dr. Korošec in Gostinčar podala demisijo. Vsa stvar se mora razumevati ne toliko na podlagi incidenta samega, temveč v zvezi s sklepom radikalne stranke, ki se je izvršil po Protičevi vrnitvi iz Pariza in ki gre za tem, da se izvrši popolna rekonstrukcija kabineta. Ta sklep se more izvesti le, ako pride do sporazuma med Demokraskim klubom in srbskimi radikalci, kar zopet pomeni samo uničenje vsakterega vpliva Jugoslovanskega kluba. V tej atmosferi je napetost med Protičem in drjem. Korošcem prišla do nenadnega izbruha ob prvem povodu. Politični krogi še vedno upajo, da bo mogoče vso zadevo vsaj začasno poravnati.

(Naš spor z Italijo.) Razpravljajoč o izjavah ministrskega predsednika Nittija in zunanjega ministra Tittonija, naglašajo pariški listi, da je politika nove italijanske vlade popolnoma drugačna kakor politika prejšnje vlade. Pred vsem izražajo svoje zadovoljstvo nad tem, da je nova italijanska vlada vedno pripravljena razpravljati o vsakem vprašanju. „Echo de Paris“ piše z ozirom na načela sedanje italijanske vlade: „Pridruženje Tridenta in Trsta je v njujih očeh dokaz italijanske zmage, kot je Francija imela svoj simbol v pridruženju Alzacije-Lorene. Ostala teritorialna vprašanja so samo drugovrstne važnosti. Da bi se napravilo od njihove rešitve odvisno resničnost zmage, je samo izrodek govornice, kar mogoče opraviči gorečnost polemike, zadostuje pa najmanjši preudarek, da pokaže njeno otročjost. V tem zmislu je govoril Nitti svoje odločilne besede.“

(Pogodba z Avstrijo.) Dunajski list „Wiener Mittagszeitung“ piše: „Objava mirovne pogodbe je v parlamentarnih krogih napravila uničujoč vtis. Vse stranke so soglasno mnenja, da so določbe mirovne pogodbe neizvedljive. Krščansko-socialni poslanci poudarjajo posebno, da so podrobne odredbe glede finančnih žrtev, ki jih zahtevajo od Nemške Avstrije, posebno glede rešitve valute in vojnega posojila, neizvedljive. Nemškonacionalni poslanci označujejo predvsem teritorialne določbe kot katastrofalne. Nemška

Češka, Nemško Moravsko, Nemško Južno Tirolsko, to so trije trdi udarci. Vrh tega pa naj se vrši glasovanje glede pripadnosti k Jugoslaviji ali k Nemški Avstriji na Koroškem najprej v bolj slovenskem delu, kar bo gotovo škodovalo poznejšemu glasovanju v bolj nemškem delu Koroške. Socialni demokrati smatrajo izvedbo mirovne pogodbe v njenem gospodarskem delu za zaslužnjeje Nemške Avstrije za prihodnja tri desetletja. To je mir sramote, veliko trši, kakor mir, ki je naložen Nemčiji. Nemška Avstrija bo izgubila svojo samostojnost in postala imperia-listična kolonija entente.“ — Z Dunaja poročajo, da so prišli dne 23. julija v Feldkirch državni kancler dr. Renner, predsednik Seitz, podkancler Fink, državni tajnik dr. Bauer, Cergit in Schumpeter, predsednik delavskega sveta dr. Friderik Adler in ministrski svetnik Schwarzwald na posvetovanje, tičeče se mirovne pogodbe. V seji narodne skupščine, ki se bo pečala samo z mirovnimi zadevami, bodo sklepali o smernicah, po katerih naj se odgovori na ententne mirovne pogoje.

(Izpraznitev Temešvara.) Jugoslovanski tiskovni urad se je preselil iz Temešvara v Bečkerek, kjer je začel delo dne 23. julija. — Dne 20. julija je prišel v Temešvar romunski minister prosvete v spremstvu lugoškega velikega župana in še nekaterih romunskih višjih častnikov. Razgovarjali so se s poveljnikom srbske posadke v Temešvaru glede prevzetja Temešvara po Rumunih kakor tudi o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s predajo mesta.

(Konec Turčije.) Kakor poroča laški list „Corriere della Sera“ iz Pariza, so ententne države v turškem vprašanju sklenile, da se Turčija državnopravno popolnoma razpusti.

Razne vesti.

(Eisenhandlung und Maschinen-Niederlage Fr. Stupica, Laibach.) K notici pod tem naslovom v prejšnji številki sporočamo, da nam je gospod Stupica izjavil, da ne uporablja več

samonemških nego samoslovenske napise na svojih dopisnicah. Pripetljaj je zakrivilo njegovo pisarniško osebje, ko se je poslužilo neke stare dopisnice. Gospod Stupica je Slovenec, doma z Gorenjskega.

(Kazni pozivnikov.) Minister za vojno in mornarico je odredil, da se tistim obvezancem drugega in tretjega poziva, ki so sedaj demobilizirani in ki so bili v vojni od vojnih sodišč obsojeni, odloži kazen do konca demobilizacije.

(Odpust iz vojaške službe.) Vojni minister je odredil, da se morajo vsi rezervisti, ki spadajo v tretji poziv, nemudoma odpustiti iz vojaške službe.

(Velika tatvina na južnem kolodvoru v Zagrebu.) Dne 17. julija je izginilo na zagrebškem južnem kolodvoru ženskih in moških klobukov, čipk, kravat in sličnih štvári v vrednosti 65.000 kron.

(Turška grozodejstva.) Pariški list „Matin“ poroča iz Aidina, da so Turki v dolini severno od Aidina masakrirali 2000 Grkov. Med ubitimi je večina žensk in otrok. Turki so zajeli 40 grških odličnikov ter jih prisilili, da so podpisali brzojavko na predsednika mirovne konference Clemenceaua, v kateri izjavljajo, da so popolnoma zadovoljni s turškim gospodstvom. Čim so to depešo podpisali, so jih Turki na mestu postrelili. Med Grki in Turki je došlo do ljutih borb ob reki Meandru.

Redilna sredstva

za
konje, krave, prasiče,
dalje
fluid, kreolin, karbol
priporoča
drogerija „ADRIJA“, fotomanufaktura
v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5.
Velika zaloga fotografskih potrebščin.

Laneno seme
kupuje
Ljubljanska komercialna družba
v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 18.

Krma in Mastin.

Ce živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomankanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se ga primeša dvakrat za teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**; ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. Pet zavojev praška **Mastin** zadostuje za šest mesecev za enega prasiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja smejo prodajati **Mastin** vsi trgovci in vsa konsumna društva. Ako se **Mastin** pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

v lekarni Trnkóczy v Ljubljani.

Pet zavojev (paketov) **Mastina** stane 15 kron poštne prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

Prva specialna trgovina razglednic
in finega pisemskega papirja

Marija Tičar - Ljubljana

Vse potrebščine za šole in urade.
Godovna in druga darila.

FR. SARK, trgovina s špecerijskim blagom,
z deželnimi pridelki in moko.
Telefon št. 318. Ljubljana - Kolizej. Telefon št. 318.

Mlatilnice,

vratila, čistilnike, slamo-
reznice, mline za moko in
sadje, pluge, brane, trans-
misijske droge za vretena
in vse poljedelsko orodje
ima v zalogi stara domača
trgovina z železnino

Fr. Štupica v Ljubljani,
Marije Terezije cesta št. 1.

Priporoča se tvrdka

Jos. Petelinc

v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 7.

Tvorniška zaloga šivalnih strojev
in njih posameznih delov, igel in olja
ter drugega galanterijskega in mod-
nega blaga.

Večje množine pisemskega in pisar-
niškega papirja z ovitki v zalogi.

Alojzij Vodnik

kamenosek

Ljubljana, Kolodvorska ulica
priporoča

marmornate plošče za pohištvo,
nagrobne spomenike
žgano apno.

Fina
inozemska kolesna

pnevmatika

(popolne garniture)

J. GOREC

trgovina s kolesi
Ljubljana, Marije Terezije cesta 14.

„IMPEX“

importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.

Tvrdka „IMPEX“ se peča z vsemi panogami izvozne in uvozne trgo-
vine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvaša
industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim
blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom.

Kupuje, izdeluje in izvaša vsakovrstne lesne izdelke.

Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozem-
stvom, da ščiti domačo valuto.

Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva
na vseh svetovnih tržiščih.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registrirana zadruga z neomejeno zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 3%

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.
Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih
obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 50.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.100.000 kron.

Ustanovljena leta 1881.